

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Milady Haplové a soudců JUDr. Lukáše Hloucha a JUDr. Jany Kubenové ve věci žalobce: **K.**, IČ, se sídlem, zastoupen Mgr. Ilonou Sedlákovou, advokátkou, se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Státní úřad inspekce práce**, Kolářská 451/13, Opava, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 10. 2013, č. j. 3420/1.30/13/14.3

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Státního úřadu inspekce práce ze dne 8. 10. 2013, č. j. 3420/1.30/13/14.3, **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je p o v i n e n** nahradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku **15 900 Kč**, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobce Mgr. Ilony Sedlákové, advokátky, se sídlem Příkop 8, Brno.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 8. 10. 2013, č. j. 3420/1.30/13/14.3 (dále jen „napadené rozhodnutí“) bylo podle ustanovení § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Oblastního inspektorátu práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský kraj se sídlem v Brně (dále jen „prvostupňový správní orgán“) ze dne 25. 7. 2013, č.j. 10356/9.30/13/14.3-RZ (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“) a napadené rozhodnutí bylo potvrzeno.

Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobce uznán vinným ze spáchání správního deliktu podle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“) který měl spáchat tím, že umožnil výkon nelegální práce dvěma fyzickým osobám – cizincům makedonské státní příslušnosti panu A. I., nar., ve dnech 19. 11. 2012 a 22. 1. 2013 výkon závislé práce spočívající

v pečení pizzy, a panu F. B., nar., dne 22. 1. 2013 výkon závislé práce kuchaře spočívající v přípravě těsta na pizzu a přípravě pizzy mimo pracovněprávní vztah, čímž bylo podle prvostupňového orgánu porušeno ustanovení § 3 zákoníku práce a § 89 zákona o zaměstnanosti.

V **napadeném rozhodnutí** žalovaný přezkoumal prvostupňové rozhodnutí ve smyslu s § 89 správního řádu a dospěl k závěru, že námitky žalobce nejsou důvodné. Žalovaný vymezil především znaky závislé práce ve smyslu § 5 písm. e) bod 1, 2 zákona o zaměstnanosti ve vztahu k § 2 odst. 1 zákoníku práce s účinností od 1. 1. 2012 (po novele zákonem č. 365/2011 Sb.). V provedeném kontrolním řízení a následném správním řízení bylo podle názoru žalovaného jednoznačně prokázáno, že žalobce spáchal správní delikt tak, jak je uvedeno ve výroku prvostupňového rozhodnutí. Prvostupňový správní orgán podrobně uvedl, jak došlo ke spáchání správního deliktu, v čem spatřuje naplnění skutkové podstaty spáchaného správního deliktu. K jednotlivým odvolacím námitkám žalobce uvedl, že námitka týkající se pořizování záznamů při kontrole byla již vypořádána prvostupňovým orgánem s odkazem na ustanovení § 132 odst. 1 zákona o zaměstnanosti. Tvzení žalobce, že kontrolní orgán obchází ustanovení § 137 odst. 4 správního řádu pak podle žalovaného vůči ustanovení zákona o zaměstnanosti neobstojí. Ke druhé odvolací námitce spočívající v tvrzení, že cizinci měli právo na poskytnutí tlumočníka, žalovaný uvedl, že při zahájení kontroly se vždy inspektoři dotazují kontrolované osoby, jakož i zjištěných fyzických osob, rozumí-li českému jazyku, nebo zda je nutno přizvat tlumočníka. Zjištění cizinci do záznamu uvedli, že rozuměli s tím, že tlumočil pan S. Na něho bylo nutno v konkrétním případě nutno nahlížet nikoliv jako na tlumočníka, nýbrž jako na osobu splňující podmínku znalosti českého nebo slovenského jazyka podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (dále jen „živnostenský zákon“). Žalovaný odkázal rovněž na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 9. 2008, č. j. 1 As 28/2008 -76, podle něhož vyplývá, že pokud by účastník řízení v rámci kontroly prohlásil, že požaduje přítomnost tlumočníka, byla by jeho přítomnost kontrolním orgánem zajištěna. Proto měl žalovaný za to, že inspektoři prvostupňového orgánu postupovali v souladu s ustanovením § 8 písm. c) zákoníku práce. K námitce účastníka řízení, že cizinci nebyli u žalobce zaměstnaní, ale pouze prováděli rekvalifikaci, se prvostupňový orgán podrobně vyjádřil, a žalovaný se s tímto odůvodněním plně ztotožnil, neboť je považuje za přezkoumatelné a správné. K neprovedení výsledku navržených svědků žalovaný shodně s prvostupňovým orgánem uvedl, že výsledky nebyly potřebné a prvostupňovým orgánem byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. K výši uložené pokuty žalovaný uvedl, že prvostupňový orgán přihlédl ke všem zákonným kritériím pro ukládání sankcí za správní delikty podle zákona o zaměstnanosti. Stran konkrétní výše pokuty uvedl, že ačkoliv bude zřejmě pokuta uložená prvostupňovým orgánem citelným zásahem do jeho majetkové sféry, je oprávněná a její odůvodnění, stejně jako celé prvostupňové rozhodnutí netrpí nepřezkoumatelností.

V **žalobě** proti napadenému rozhodnutí žalobce uvedl následující žalobní body. Předně namítl, že celé rozhodnutí žalovaného je velmi stručné, neboť žalovaný povětšinou pouze odkázal na zákonná ustanovení bez dalšího. Konkrétně uvedl, že již samotným provedením kontroly prvostupňový orgán pochybil a překročil své oprávnění, neboť fakticky provedl výslech cizinců. Záznamy mají tak de facto formu protokolu o výslechu, kde jsou otázky předem předtištěny a cizinci k těmto otázkám byli bez možnosti uplatnění svého práva na právního zástupce vyslýcháni. Dále je ze záznamů zřejmé, že kontrolní orgány v rozporu s ustanovením § 4 odst. 2 správního řádu neposkytly vyslýcháným osobám přiměřené poučení o jejich právech a povinnostech. K námitce neumožnění práva cizinců na poskytnutí tlumočníka žalobce namítl, že jak plyne z bodu 11 záznamu o skutečnostech zjištěných při

kontrole totožnosti fyzických osob ze dne 22. 1. 2013, cizinci otázkám prvostupňového orgánu nerozuměli a k jejich porozumění využili překladu a tlumočení pana S. Podle názoru žalobce nelze přistoupit na argumentaci žalovaného, že lze pohlížet na osobu pana S. jako na osobu odpovídající zákonnému ustanovení § 31 odst. 8 zákona č. 455/1991 Sb., neboť by tato argumentace znamenala faktické dovolení obcházení zákona. K prokázání pravdivosti tvrzení žalobce o rekvalifikaci pana I. a pana B. navrhoval žalobce provedení svědeckých výsledků, které však prvostupňový orgán považoval za nepotřebné ke zjištění stavu věci bez důvodných pochybností. Z uvedených důvodů žalobce navrhl zrušení napadeného rozhodnutí včetně prvostupňového rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu řízení.

Ve svém **vyjádření** k žalobě žalovaná uvedla, že se s námitkami žalobce neztotožňuje. Záznam o skutečnostech zjištěných při kontrole není výsledkem osoby, ale naplněním povinností inspektora zjistit při kontrole skutečný stav věci, jak mu ukládá ustanovení § 8 písm. g) zákona o inspekci práce. Užití takového procesního prostředku tak nemůže být vnímáno jako obcházení zákona, a zejm. při takových kontrolách, kde je podezření, že prodlení s vyhotovením takového záznamu na místě by mohl být ohrožen smysl a účel kontroly, jak tomu mohlo být v tomto případě. Záznam o skutečnostech zjištěných při kontrole je zachycením stavu při kontrole na místě. Následně se pak jedná o skutečnosti, které jsou správnímu orgánu při správním řízení známy z jeho úřední, resp. kontrolní činnosti. Navíc se jedná o takový úkon kontrolního orgánu, při němž není zapotřebí právního zástupce. Přiměřeného poučení se kontrolovaným fyzickým osobám dostalo při zahájení kontroly. Co se týká tlumočnicka, pak ze správního řízení vyplynulo, že toho nebylo zapotřebí. Jednak s ohledem na práci, při které byli cizinci zjištěni (prodej zboží), tudíž český jazyk bezpochyby ovládali a sami prohlásili, že tlumočnicka nepožadují a jednak s ohledem na pracoviště, na kterém byli zjištěni. Jak bylo několikrát uvedeno, jednalo se o provozovnu, kde se prodávalo zboží (jídlo) zákazníkům (spotřebitelům). Žalovaný odkázal na ustanovení § 31 odst. 8 živnostenského zákona, a uvedl, že pan S. byl jedinou osobou v provozovně ovládající český jazyk, pročež byla jeho pomoc s případným překladem pro potřeby kontroly plně dostačující a naplňující smysl uvedené kontroly. Taková osoba nemůže být vnímána pouze jako osoba, která bude využívána pouze spotřebiteli, ale rovněž jako osoba, která musí zajistit smysl a účel provedení kontroly, a to nejen inspektorátem, ale i dalšími správními orgány vykonávajícími dohled nad plněním povinností podnikatelů. Nově ji kontrolní řád označuje za osobu povinnou. Stran neprovedení výsledků svědků žalovaný uvedl, že by to nepřineslo k předmětu správního řízení nic nového. Tvrzení, že práce vykonávaná cizinci u žalobce byla rekvalifikací, bylo zcela odmítnuto, a to s odkazem na část zákona o zaměstnanosti, konkrétně ustanovení § 108 až § 110. Zejména pak ustanovení § 108 odst. 2 zákona o zaměstnanosti jasně vymezuje, kdo může rekvalifikaci provádět. Navíc je nutno upozornit, že v případě pana I. bylo zjištěno, že tento vykonával práci již dne 19. 11. 2012 a pak dne 22. 1. 2013, tj. v rozsahu více než dvou měsíců. Sami cizinci zjištění inspektorátem při výkonu práce se nepovažovali za rekvalifikanty, když sdělili, že práci vykonávají na základě uzavřených pracovněprávních vztahů (pan Ismaili uvedl, že má pracovní smlouvu, pan B. se opravil, že něco podepisoval). K tomu žalovaný doplnil, že i kdyby bylo odhlédnuto od pořizovaných záznamů o skutečnostech zjištěných při kontrole, pak není důvodných pochybností o porušování zákonných povinností žalobcem. Samotné zjištění výkonu dané práce a nepřijatelná argumentace zplnomocněného zástupce o rekvalifikaci cizinců by podle názoru žalovaného postačovala k prokázání správního deliktu umožnění výkonu nelegální práce, a to výkonu práce jak mimo pracovněprávní vztah, tak bez povolení k zaměstnání. Žalovaný dále upozornil, že žalobce dotčené cizince následně zapsal do obchodního rejstříku jako prokuristy, čímž bylo popřeno tvrzení o jejich rekvalifikaci u žalobce. To považuje žalovaný za další důkaz toho, že žalobce porušuje zákon o zaměstnanosti.

Ve své replice k vyjádření žalovaného žalobce uvedl, že kontrola je takový úkon kontrolního orgánu, při kterém je zapotřebí právního zástupce ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny. Kontrolovaní cizinci navíc neprohlásili, že tlumočníka nepožadují. Např. pan B. uvedl podle záznamu ze dne 22. 1. 2013, že rozuměl, tlumočil mu pan S. Žalobce rovněž poukázal na požadavek uvedený v ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 36/1967 Sb., z něhož vyplývá, že jako tlumočník nemůže být využita osoba, která je podjatá pro poměr k věci k účastníkům. Někteří z kontrolovaných cizinců jsou v současné době prokuristy žalobce. Jako prokuristé jednájí za žalobce navenek, včetně jednání se zákazníky, plnění závazků a přijímání plnění závazků. Před výkonem funkce prokuristy je však nezbytné, aby se s činností v provozovnách žalobce důkladně seznámili.

Žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), a jde rovněž o žalobu přípustnou ve smyslu ustanovení § 65, § 68, a § 70 s. ř. s.

V souladu s § 75 odst. 1, § 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházející jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání za splnění zákonných podmínek (§ 51 odst. 1 ve spojení s § 76 s. ř. s.), ačkoliv žalobce výslovně vyjádřil nesouhlas k rozhodnutí věci bez jednání. Krajský soud nicméně shledal, že napadené rozhodnutí trpí takovými vadami, pro které je nutno je zrušit ve smyslu § 76 s.ř.s. bez nařízení jednání.

Žaloba je důvodná.

Mezi stranami je spornou otázkou, zda se správní orgány nedopustily ve věci porušení procesních práv žalobce a osob přítomných kontrole v provozovně žalobce, resp. zda opřely svůj závěr o spáchání správního deliktu žalobcem o zákonně a dostatečně zjištěný skutkový stav věci.

Z kontrolního spisu prvostupňového orgánu vyplývá, že správní řízení bylo se žalobcem zahájeno na základě kontroly provedené dne 22. 1. 2013 v jeho provozovně P. P. umístěné na adrese K této kontrole dal podnět Celní úřad Brno. Za kontrolovanou osobu byl kontrole přítomen pan S. S., o němž prvostupňový orgán zjistil, že je bratrem jednatele žalobce pana F. S. Dále kontrolní pracovníci zjistili, že v provozovně byly přítomny dvě osoby, a to F. B., nar. 29. 4. 1989, a A. I., nar., oba st. příslušnosti Makedonie, přičemž vykonávali práci v kuchyni. Prvostupňový orgán zjistil dotazem u cizinecké policie, že jmenovaní cizinci pobývali v inkriminované době v ČR na základě výjezdního příkazu (pan Ismaili), resp. přechodně bez víza po dobu 90 dnů (pan B.). Dále rovněž zjistil, že tito cizinci nejsou hlášeni jako zaměstnanci žalobce na České správě sociálního zabezpečení, přičemž nemají ani povolení k zaměstnání. Ze záznamů o skutečnostech zjištěných při kontrole totožnosti vyplývá, že oba cizinci pokládaným otázkám rozuměli, nicméně tlumočil jim pan S. S.

Následně bylo se žalobcem zahájeno správní řízení pro podezření ze spáchání správního deliktu umožnění výkonu nelegální práce, v rámci něhož prvostupňový orgán dal žalobci možnost vyjádřit se k předmětu řízení, přičemž žalobce namítl nepoužitelnost záznamů z provedené kontroly, jakož porušení práva na tlumočníka. Žalobce navrhl jako

důkaz provedení výslechu dotyčných cizinců, tento důkaz však ve správním řízení nebyl proveden.

V prvostupňovém rozhodnutí správní orgán uvedl, že při pořízení záznamů při kontrole postupoval podle ustanovení § 44 zákona o inspekci práce v návaznosti na ustanovení § 26 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole a dále § 15 správního řádu. Uvedené záznamy nebylo možno považovat za výslech osob zjištěných při výkonu pracovní činnosti na pracovišti, ale písemným zachycením zjištěných skutečností inspektorem na pracovišti. Ohledně namítaného porušení práva na tlumočníka prvostupňový orgán uvedl, že cizinci záznam podepsali, a to i poté, co byli dotázáni na pomoc tlumočníka, kdy odpověděli „ano, rozuměl jsem“. Cizinci však v průběhu celého sepsování záznamů neprohlásili, že český jazyk neovládají. S překladem jim pomáhal také pan S. S., který nebyl v postavení tlumočníka, ale jeho přítomnost naplňovala povinnost kontrolované osoby ve smyslu ustanovení § 31 odst. 8 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Dále prvostupňový orgán upozornil na to, že cizinci při kontrole při výkonu své pracovní činnosti komunikovali se zákazníky českým jazykem, kdy rozuměli, jakou pizzu zákazníci chtějí a jakou finanční hotovost mají za ni zaplatit. Tvrzení, že cizinci nerozumějí českému jazyku, považoval prvostupňový orgán za účelové, neboť neodpovídá pracovní pozici cizinců a zjištěným skutečnostem. Záznam o skutečnostech zjištěných při kontrole zachycuje zjištěné skutečnosti a odpovědi cizinců ve smyslu jednoduchých a srozumitelných otázek. K návrhu žalobce na provedení výslechu dotyčných cizinců jako svědků prvostupňový orgán uvedl, že v dané věci považuje výslechy za nadbytečné, neboť by k objasnění případu ničeho nepřinesly, neboť stav věci byl zjištěn tak, že o něm nejsou důvodné pochybnosti. Výslechy by tak byly v rozporu se zásadou hospodárnosti správního řízení.

Při posouzení věci krajský soud vycházel jak z platné a účinné právní úpravy v době spáchání správního deliktu, tak i z výkladu této právní úpravy obsaženého v relevantní judikatuře zdejšího soudu a Nejvyššího správního soudu.

Správního deliktu podle ustanovení § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti se právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba dopustí tím, že umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2 téhož zákona. Podle ustanovení § 5 písm. e) bod 2 zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, v rozhodném znění platilo, že nelegální práci se mj. rozumí, pokud fyzická osoba-cizinec vykonává práci v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, je-li podle tohoto zákona vyžadováno, nebo v rozporu se zaměstnaneckou kartou vydanou podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky nebo v rozporu s modrou kartou; to neplatí v případě převedení na jinou práci podle § 41 odst. 1 písm. c) zákoníku práce, Podle § 140 odst. 4 písm. f) téhož zákona ve znění s účinností do 19. 10. 2014 (vyhlášení nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 52/13 ve Sbírce zákonů) platilo, že za správní delikt se uloží pokuta do 10 000 000 Kč, jde-li o správní delikt podle odstavce 1 písm. c) a e), nejméně však ve výši 250 000 Kč.

Pro právní posouzení předmětné věci jsou významná procesní ustanovení zákonů, podle nichž prvostupňový správní orgán postupoval. Podle § 44 zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, v rozhodném znění, platilo, že není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, řídí se postup při výkonu kontroly podle tohoto zákona částí třetí zákona o státní kontrole.

Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, účinný do 31. 12. 2013 v ustanovení § 12 odst. 1 stanovil, že povinností kontrolních pracovníků je zjistit při kontrole skutečný stav věci. Kontrolní zjištění jsou kontrolní pracovníci povinni prokázat doklady. Podle § 15 odst. 1 téhož zákona o kontrolním zjištění se pořizuje protokol, který obsahuje zejména popis

zjištěných skutečností s uvedením nedostatků a označení ustanovení právních předpisů, které byly porušeny. Podle § 15 odst. 2 zákona o státní kontrole se v protokole uvádí označení kontrolního orgánu a kontrolních pracovníků na kontrole zúčastněných, označení kontrolované osoby, místo a čas provedení kontroly, předmět kontroly, kontrolní zjištění, označení dokladů a ostatních materiálů, o které se kontrolní zjištění opírá. Protokol podepisují kontrolní pracovníci, kteří se kontroly zúčastnili. Podle ustanovení § 26 zákona o státní kontrole pro řízení podle tohoto zákona platí, s výjimkou § 18 tohoto zákona, správní řád. Podle ustanovení § 137 odst. 1 věta první správního řádu platí, že *k prověření oznámení, ostatních podnětů a vlastních zjištění, která by mohla být důvodem k zahájení řízení z moci úřední, opatřuje správní orgán nezbytná vysvětlení*. Podle § 137 odst. 3 správního řádu platí, že *„o podání vysvětlení se pořizuje záznam, který obsahuje údaje umožňující identifikaci osoby, která skutečnost sděluje, uvedené v § 18 odst. 2, vylíčení předmětných skutečností, datum, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby.“* Záznam o podání vysvětlení nelze použít jako důkazní prostředek.

Pokud prvostupňový správní orgán vyhotovil na místě „záznam o skutečnostech zjištěných při kontrole totožnosti“, z něhož vyplývají základní zjištění vzhledem k oběma cizincům, kteří byli v době konání kontroly v provozovně žalobce, pak se jednalo zřejmě o podklad, který je třeba podřadit pod institut vysvětlení ve smyslu § 137 správního řádu (viz k tomu obdobně rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 11. 2014, č.j. 30 A 16/2014-105). V rozsudku ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. 6 Ads 46/2013 Nejvyšší správní soud v bodě 34 uvedl, že *„v řízení navazujícím na státní kontrolu má mimořádný význam ustanovení § 137 odst. 4 správního řádu, které označuje za nepřipustný důkazní prostředek záznam o podání vysvětlení... Samozřejmě nepřipustnost použití záznamu o podání vysvětlení není absolutní – jistě je možné se svědka v průběhu svědecké výpovědi dotazovat například na důvody odlišnosti jeho výpovědi od vysvětlení, které podal před zahájením správního řízení. Nicméně k tomu, že čtením záznamu o podání vysvětlení nelze ve správním řízení plnohodnotnou svědeckou výpověď nahradit, existuje již bohatá judikatura zdejšího soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 9. 2010 č. j. 1 As 34/2010-73, publikovaný pod č. 2208/2011 Sb. NSS). Z tohoto pohledu lze hodnotit jako pochybení oblastního inspektorátu, že využil při ústním jednání jako důkazní prostředek“.*

Krajský soud tedy dospěl k závěru, že žalovaný založil svůj závěr o zjištění skutkového stavu věci bez důvodných pochybností právě a zejména na záznamech o zjištěných o skutečnostech zjištěných při kontrole totožnosti, jak je zřejmé i z protokolu o jednání ze dne 25. 6. 2013. Nejednalo se sice o skrytý výslech, jak tvrdil žalobce, nýbrž o vysvětlení ve smyslu § 137 odst. 1 správního řádu, nicméně tyto záznamy nebylo možno použít jako důkazní prostředek samostatně v rámci řízení o správním deliktu, pokud ve správním řízení nebyl proveden výslech makedonských státních příslušníků F. B., nar....., a A. I., nar. Krajský soud tedy dospěl k závěru, že oba správní orgány se dopustily pochybení při zjišťování skutkového stavu věci, které má za následek takovou vadu řízení, pro kterou je třeba napadené rozhodnutí zrušit ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Dále se krajský soud zabýval i namítaným porušením práva na tlumočníka. Podle čl. 37 odst. 4 Listiny platí, že kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka. Toto veřejné procesní subjektivní právo je konkretizováno do své zákonné podoby jednotlivými procesními režimy. Ve správním řízení je právo na tlumočníka řešeno v ustanovení § 16 odst. 3 správního řádu, v němž je stanoveno, že každý, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka zapsaného v seznamu

tlumočnicků, kterého si obstará na své náklady. V řízení o žádosti si žadatel, který není občanem České republiky, obstará tlumočnicka na své náklady sám, nestanoví-li zákon jinak. Výkladem tohoto práva se zabýval ve své judikatuře i Nejvyšší správní soud. V tomto ohledu lze poukázat zejm. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2007, č.j.2 Afs 36/2007- 86 (přístupný na www.nssoud.cz, publikován ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 2539/2012 Sb. NSS), v němž Nejvyšší správní soud blíže vymezil podmínky realizace tohoto práva v prostředí daňového řízení: „*Lze-li mít na základě skutkových okolností za to, že ten, kdo před správcem daně má jednat, tlumočnicka potřebuje, třebaže o něj sám výslovně nepožádal, je správce daně povinen dotyčnou osobu způsobem jí nepochybně srozumitelným a pro ni pochopitelným poučit, že má právo na tlumočnicka, kterého si ona sama opatří nebo který v případě, že si jej sama neopatří, se daňového řízení zúčastní na výzvu správce daně ve smyslu § 30 odst. 2 písm. b) zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Dále je třeba dotyčnou osobu poučit o tom, že náklady na tlumočnicka, ať již si jej opatří sama, anebo se tento řízení zúčastní na výzvu správce daně, ponese zásadně ona osoba sama. Skutkovými okolnostmi nasvědčujícími tomu, že určitá osoba potřebuje tlumočnicka, bude zejména to, že se správcem daně začne komunikovat jinak než česky, nebo to, že z jejích ústních či písemných projevů (vedených v jazyce českém) či z reakcí na komunikaci ze strany správce daně je patrné, že se česky nemůže dorozumět dostatečně dobře – přitom je nutno vždy vzít v úvahu, že ve správním řízení nepochybně velmi záleží na přesném pochopení významu toho, co je účastníku sdělováno nebo na co je dotazován, a na jeho rychlé a věcně správné reakci na podněty, výzvy, dotazy a vyjádření ze strany správního orgánu, dalších aktérů působících v řízení, a proto potřeba tlumočnicka bude dána i tehdy, jestliže dotyčná osoba, třebaže česky v určité míře rozumí, tento jazyk neovládá v zásadě srovnatelně dobře jako svoji mateřštinu.*“

Žalovaný sám odkázal na jiný rozsudek Nejvyššího správního soudu, a to sice rozsudek ze dne 3. 9. 2008, č.j. 1 As 28/2008 – 76 (přístupný na www.nssoud.cz), v němž Nejvyšší správní soud zkoumal zákonnost procesní situace, v níž „*stěžovatel při žádném úkonu ve správním řízení o přítomnost tlumočnicka nepožádal, opakovaně prohlásil, že rozumí česky a tlumočnicka nepotřebuje. Z obsahu vyjádření stěžovatele zachycených ve výše citovaných dokumentech je zcela zřejmé, že stěžovatel vypovídal spontánně, rozuměl doplňujícím otázkám kladeným správními orgány, věcně na ně odpovídal.*“ (bod 13 odůvodnění tohoto rozsudku). V kontextu takto zjištěného skutkového stavu Nejvyšší správní soud dospěl k názoru, že námitka porušení práva na tlumočnicka je „*zcela účelová a snaží se zpochybnit důkazní hodnotu vyjádření stěžovatele. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že správní orgán I. stupně nepochybil, pokud neustanovil tlumočnicka pro vedené správní řízení, a tedy ani nijak nezkrátil stěžovatele na jeho právech. Dokumenty obsahující vyjádření stěžovatele mohly být použity ve správním řízení jako důkazní prostředek*“ (viz bod 14 odůvodnění citovaného rozsudku). Konečně je pro posouzení věci relevantní i závěr č. 46 poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu ze dne 6. 11. 2006, v němž bylo výkladem práva na tlumočnicka ve správním trestání dovozeno, že v řízení o správním deliktu má účastník řízení na základě čl. 6 odst. 3 písm. e) Evropské úmluvy právo na to, aby mu za podmínek § 16 odst. 3 a 4 správního řádu ustanovil správní orgán tlumočnicka na své náklady. Správní orgán ustanoví tlumočnicka analogicky k § 16 odst. 5 správního řádu usnesením.

Krajský soud má za to, že nyní posuzovaný skutkový stav zjištěný v předmětné věci se značně odlišuje od situace řešené posledně citovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu č.j. 1 As 28/2008 – 76. Shodné znaky porovnávaných případů lze spatřovat v tom, že cizinec prohlásil, že tlumočnicka nežádá a že česky rozumí. Nicméně poté, jak je zjevné ze záznamů o provedení kontroly, oba cizinci zřejmě otázkám sami dostatečně nerozuměli, neboť jim

tlumočil obsah sdělení kontrolních pracovníků pan S. S. (syn tehdejšího jednatele žalobce a k datu vydání tohoto rozsudku jednatel žalobce), který ovládal český jazyk nejlépe z přítomného personálu p. P. Krajský soud má za to, že v této situaci zřejmě byla dána potřeba zajistit cizincům zjištěným při kontrole v provozovně tlumočnicka z jazyka makedonského, a to tím spíše, že prvostupňový orgán hodlal podklady z kontrolního řízení použít jako důkaz i pro správní řízení ve věci podezření ze spáchání správního deliktu nelegálního zaměstnávání, což také učinil. Pokud měl žalovaný za to, že pan S. S. byl jako osoba znalá českého jazyka oprávněn tlumočit pro účely řízení vedeného orgánem veřejné moci, krajský soud k tomu uvádí, že se s tím nelze ztotožnit. Podle ustanovení § 31 odst. 8 živnostenského zákona platí, že *[p]odnikatel je povinen zajistit, aby v provozovně určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům byla v prodejní nebo provozní době určené pro styk se spotřebiteli přítomna osoba splňující podmínku znalosti českého jazyka nebo slovenského jazyka*. Účelem tohoto ustanovení je nepochybně zajistit především to, aby v provozovně byla po celou otevírací dobu přítomna osoba, která bude v českém jazyce či slovenském jazyce schopna podávat spotřebitelům potřebné informace k nabízenému zboží či službám, eventuálně přijímat reklamace apod., nikoliv primárně pro účely živnostenské či jiné kontroly. Samozřejmě, že prvostupňový orgán mohl komunikovat s panem S. S. ohledně záležitostí týkající se kontroly, což také učinil, nicméně pokud ho využil zároveň ad hoc jako tlumočnicka pro podání vysvětlení jiných cizinců zjištěných v provozovně, nemohl se pak úspěšně odvolávat na citované ustanovení, které k tomuto účelu podle přesvědčení krajského soudu neslouží.

Vzhledem k tomu, že prvostupňový správní orgán ani žalovaný nedoplnily ve správním řízení důkazní materiál o výsledch svědků, který by byl veden za přítomnosti tlumočnicka, jak požadoval žalobce, bylo zjišťování skutkového stavu zatíženo podstatnou procesní vadou, která měla vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé [§ 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.].

Na základě shora uvedeného krajskému soudu nezbylo, než žalobou napadené rozhodnutí žalovaného podle ustanovení § 76 s. ř. s. zrušit. Soud současně vyslovil, že věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Správní orgány budou v dalším řízení vázány právním názorem, který soud v tomto zrušujícím rozsudku vyslovil (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Správní orgány budou zejména povinny doplnit výsledk svědků makedonských státních příslušníků F. B., nar., a A. I., nar., a to příp. za přítomnosti tlumočnicka, ukáže-li se, že tito cizinci neovládají český jazyk natolik, aby se mohli vyjádřit dostatečně určitě a odpovědně k předmětu řízení.

Zároveň krajský soud upozorňuje, že nálezem Ústavního soudu ČR ze dne Pl. ÚS 52/13, kterým byl zrušen s účinností ode dne vyhlášení tohoto nálezu § 140 odst. 4 písm. f) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve slovech „*nejméně však ve výši 250.000 Kč*“. Jak vyplývá i pro oblast správního trestání z čl. 40 odst. 6 Listiny, pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější (srv. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2004, čj. 6 A 126/2002-27), budou správní orgány povinny vycházet při novém posuzování věci při eventuálním ukládání sankce z nové právní úpravy, která již neobsahuje neústavní a nepřiměřenou dolní hranici rozpětí ukládané pokuty (viz k tomu též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2014, 6 Ads 234/2014 - 29, přístupný na www.nssoud.cz). Správní orgány tak jsou povinny náležitě zohlednit znovu všechny okolnosti mající vliv na výši sankce a společenskou škodlivost jednání žalobce a náležitě své úvahy zdůvodnit, aby byly přezkoumatelné.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl úspěšný žalobce, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu vyplývá, že žalobci vznikly náklady řízení za zaplacený soudní poplatek ve výši 4.000 Kč (3.000 Kč za podání žaloby, 1.000 Kč za podání návrhu na přiznání odkladného účinku žaloby).

Dále žalobci vznikly náklady na právní zastoupení. Ze spisu vyplývá, že zástupkyně žalobce učinila ve věci tři úkony právní služby: příprava a převzetí zastoupení podle § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu (dále jen „AT“), sepis žaloby ze dne 5. 11. 2013 (§ 11 odst. 1 písm. d) AT), sepis repliky k vyjádření žalovaného ze dne 25. 4. 2014 (§ 11 odst. 1 písm. d) AT) po 3.100,- Kč dle § 9 odst. 4 písm. d) AT. Krajský soud dále přiznal za návrh na přiznání odkladného účinku žalobě ze dne 17. 3. 2014 polovinu mimosmluvní odměny (§ 11 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 11 odst. 3 AT). Za úkony právní služby to tedy je 10.850,- Kč, k čemuž je nutné připočíst hotové výdaje podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 3x 300,- Kč plus jedenkrát v poloviční výši (150 Kč), což činí dohromady 11.900,- Kč. Jelikož zástupkyně žalobce soudu neprokázala, že je plátcem daně z přidané hodnoty, soud nezvýšil vypočtenou odměnu za právní zastoupení o částku této daně. Celkem se tak na náhradě nákladů právního zastoupení jedná o částku 11.900,- Kč. Částka celkové náhrady nákladů řízení, která žalobci náleží, tedy činí 15 900 Kč. Tuto částku je žalovaný povinen žalobci uhradit do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobce advokátky Mgr. Ilony Sedlákové.

P o u č e n í:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 18. srpna 2015

JUDr. Milada Haplová, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Karolina Marešová